

Nekaj o dolgoušcu

Če je kdo posebno neumen, mu pravimo, da je osel, toda čisto po krivici, zakaj osel ni tako neumen kakor mislijo ljudje. V starem veku so to žival zaradi njene potrpežljivosti in delavnosti zelo čislali in so ji prisojali celo pogum in neustrašenost. Arabski kalif Mervan je dobil za svojo srčnost, ki jo je pokazal v neštetih bojih, celo naslov »osel«, kar je imelo v tistih časih isti pomen kakor dandanašnji »lev«.

Celo učeni osli so živeli nekoč. O pametnemu oslu burkastega Pavliha, ki se je naučil celo čitanja, ste vsi čitali v novembrski številki »Zvončka«. Grški pesnik Amonij je imel baje tako učenega ŕin za slovstvo navdušenega osla da je celo zaničeval najljubšo oslovsko jed, osat, kadar je modrijan čital svoje stihe. Pomislite, živel je celo osel, ki je s svojim poletom po zraku omogočil zavzetje nekega gradu. To se je zgodilo v toskanskem mestecu Empoli v Italiji, kakor to pripoveduje naslednja zgodbica.

Pametni in hrabri grof empolski je živel v večnih bojih in sporih s hudobnim vitezom iz San Miniata. Grofa, ki je oblegal vitezov grad, ne da bi ga mogel zavzeti, je seveda hudobni vitez še zmerjal in sramotil izza močnega obzidja. Nekega dne je tako zaklical grofu in njegovim ljudem: »San Miniata ne boste zavzeli preje, dokler ne bodo mogli leteti osli iz Empolija!« Ko je grof to slišal, je pogruntal nekaj brihtnega.

Nekaj dni po tem dogodku je zbral svoje podložnike in ostalo ljudstvo na trgu pred empolsko cerkvijo. Izbrali so osla, ga okrasili s pisanimi rutami in trakovi in ga porinili skozi veliko okno cerkvenega stolpa. Uboga žival je pričela žalostno kričati in brcati z nogami. Toda, glej čudo! Pisane rute, ki so bile privezane na njegovo telo, so se razprostrle kakor padalo in osel je počasi plaval po zraku. Srečni grof je rekel nato: »Neverjetno se je zgodilo, osel iz Empolija je letel. Naprej sedaj, še danes mora pasti San Miniato v naše roke.« Z navdušenjem so napadli grofovi vojaki sovražni grad, presenetili njegovo posadko in ujeli viteza. Zmagoslavno so se vračali zmagovalci v Empolo, na čelu povorke pa so vodili okrašenega osla, ki jih je rešil pred hudobnim vitezom.

D r . F r a n B r a d a č

Ali je to mogoče, gospod?

(Poljska narodna)

Ubog mladenič je prišel v grad in prosil podpore, ker ni mogel najti dela. Gospodar gradu je ravno štel na mizi denar in je imel že lep kup zlatnikov.

»Če mi poveš nekaj, kar se ni moglo nikoli zgoditi, ti dam vse zlatnike, ki leže na mizi,« je rekel gospod mladeniču.

Pametni mladenič je nekaj časa premišljal, potem pa začel pripovedovati: »Prišel sem nekoč k neki ženi v vasi in sem jo prosil, da bi mi dala kaj jesti, zakaj bil sem zelo lačen. Bila je revna najemnica, doma ni imela ničesar razen malo graha z zeljem. Jedel sem zelje, kar mi pade zrno graha pod mizo in začne rasti. Preden sem pojedel zelje, je zrasel grah že do mize. Ali je to mogoče, gospod?«

»Mogoče,« je rekel mirno gospod?«

»Izvrtil sem mu v mizi luknjo, gledam, in grah raste više in više, vse do stropa... je to mogoče, gospod?«

»Mogoče«, odgovori gospod.

»Napravil sem luknjo v strop in grah raste in raste. Zrastel je do neba. Mislim si, da bi bilo dobro videti, kaj se godi v nebesih. Oprijel sem se graha in plezal kvišku. Splezal sem do neba, stojim, se oziram naokrog... je to mogoče, gospod?«

»Mogoče«, je spet odgovoril gospod, toda že se je začel kesati, da je obljubil mladeniču toliko zlatnikov.

»Oziram se še bolj in vidim razna čuda... Kar me uzre sveti Peter s Pavlom. Hitita k meni, se jezita — jaz pa hop! in sem se skril na peč. Začeli so me iskati po vseh nebesih, jaz pa sem tiho sedel v konoplji, ki se je sušila na peči. Ko so nekoliko utihnili, sem šel ven in iskal luknjo, skozi katero sem se priplazil v nebesa. Luknjo sem našel, toda... graha ni bilo več; gotovo ga je kdo odlomil. Vrnil sem se po konopljo, jo sesukal v dolgo vrv, jo privezal k nebu in se spustil po njej doli. Je to mogoče, gospod?«

»Mogoče«, pravi razsrjeni gospod; žal mu je bilo denarja, za katerega je bil stavil.

»Spuščam se in spuščam,« govori mirno mladenič, »kar opazim, da mi zmanjkuje vrvi, in sicer vsaj za tri milje. Kaj naj storim? Moral sem splezati znova gori, tam sem vrv odrezal in jo spodaj nastavil... Je to mogoče, gospod?«

»Mogoče«... je dejal gospod, ki mu ni bilo do šale in se mu ni hotelo poslušati, toda iz lakomnosti ni priznaval, da je stavo izgubil. In mladenič nadaljuje:

»Že sem bil blizu zemlje, toda vrv je bila še za pol milje prekratka. Spustil sem se in skočil doli... Padel sem s tako silo na zemljo, da sem se do vratu vdrl vanjo. Kaj sedaj? Nisem imel ne motike, ne lopate! Moral sem teči domov po orodje, izkopal sem samega sebe ter skočil ven. Je to mogoče, gospod?«

»Mogoče, mogoče, toda končaj že svoje čvekanje!«

»In potem sem šel dalje,« pripoveduje mladenič, ki je poznal ošabnost in lakomnost gospodovo in se je hotel pošaliti z njim. »Začelo je strašno deževati. Premočil sem se do kože. Iščem, kam bi se

skril. Slednjič zagledam na travniku raztrganega pastirja, ki pase svinje. In ta pastir je imel tako velik klobuk, no, kakor skedenj! Zlezem pod ta klobuk, da bi se malo skril pred dežjem, pastir se obrne k meni in jaz spoznam — da je to vaš oče, odlični gospod...«

»Ti, ti nepridiprav. To ni mogoče!« je zakričal gospod, pozabil na zlatnike, na vse in kričal: »Kako se upaš take stvari izmišljati! Moj oče ni nikoli pasel prašičev, kaj budališ!« Planil je iz sobe in ježno zaloputnil vrata. In zdaj je mladenič brž pograbil zlatnike z mize, si napolnil žepe in jo veselo žvižgaje mahnil po širnem svetu...